

Risto Laakkonen: Ordförande. Jag heter Risto Laakkonen och arbetar vid arbetsministeriet i Helsingfors. Jag har nyligen avslutat ett första sammanfattande försök att kartlägga och sammanfatta Finland utlännings- och invandringspolitik. Jag har facklig bakgrund. Från FFC gick jag till Stockholm, där jag var arbetskraftsattaché och sedan har jag arbetat här i Oslo på Nordiska Ministerrådet under många år med arbetsmiljö och socialpolitik. För att vi skulle kunna få en helhetsbild, kunna placera Finland på den nordiska kartan försöker jag ge några riktlinjer. Eftersom man ofta jämför Finland på ett olyckligt sätt med andra nordiska länder. Sverige blev ett invandringsland på 30-talet men var också under 30-talet ett utvandringsland. Norge var ett utvandringsland ända till 70-talet och blev under samma årtionde ett invandringsland. Danmark är en blandning av invandrings- och utvandringsland men blev kanske ett invandringsland i större skala på 70-talet. Finland har varit ett typiskt utvandringsland ända till 90-talet, ett land som samtidigt är ett utvandringsland blir inte lätt samtidigt en kombination av båda. Det finns exempel på sådana länder förstås, Italien, som är både och. Men Finland blir ett invandringsland, av vilken stor, det kan man ännu spekulera om. Finland har mikroskopiskt få utlänningar såsom vi alla känner till, vi har bara 18 000 utländska medborgare i Finland, 55 000 utlandsfödda. Av dem är 1 500 flyktingar. Flyktingkvoten ligger på 500. När det gäller kvotflyktingar är ju inte skillnaderna så dramatiska. Eftersom vi alltså har så få utlänningar kan man också säga att det är ganska få FINLÄNDARE SOM HAR MÖJLIGHETER ATT UTÖVA RASISM, PRAKTISERA DEN TILLSVIDARE. Därför har vi också tid att bygga oss en bra invandringspolitik, men den kommer inte automatiskt, det finns ingen genväg till en human utlännings- och invandringspolitik och jag måste säga att Leif Blombergs inlägg i nötskal och alla olika saker som han framförde här visade en djupt human hållning till hela den där problematiken och företrädare i folkrörelser av hans kaliber saknar jag i Finland. Om inte de dumma gossarna och flickorna om de inte börjar prata om dessa frågor kan vi inte påverka attityderna, men det är otroligt få som tills vidare behandlar dessa frågor. Men man måste också komma ihåg att den svenska humana invandringspolitiken växte fram först på 60-70-talet. Parollerna jämlikhet, valfrihet, samverkan tog Sverige först 1976. Det håller säkert ännu och i evigheter så länge som vi hanterar dessa mänskliga frågor. Norge är på väg i samma riktning som Sverige och Finland kommer med en eftersläpning vilket beror på invandringens olika faser.

Jag kan ändå nämna att Finland hade flera flyktingar än något annat nordiskt land på 20-talet. Man tänker sällan på det. Vi hade 33 000 politiska flyktingar i Finland 1923. Vi hade ännu när vinterkriget började nästan 15 000 och nu idag, 1990, när vi är ett rikt land har vi 1 500. Det har alltså hänt någonting efter kriget. Det är frågan om en nationell isolering och Finland internationella deltagande har nästan bara haft en riktning hittills, utåt. Människor, företag flyttar på sig och är rörliga men hemskt få har kommit till Finland. Finland kommer inte att klara sig med så få utlänningar, det är helt

klart. Men vi har nu tid att kunna utforma en human hållning, en linje som håller. När det gäller det nordiska samarbetet inom området invandringspolitik, flyktningspolitik, har vi naturligtvis mycket att ge och vi har också samarbete inom NMRs ramar och det här är ju ett exempel på hur fackliga rörelser, folkrörelser aktivt försöker arbeta med dessa frågor.

Jag skulle vilja gå tillbaka i tiden lite när det gäller rasismen. Man hade i skandinaviska länder ända till 1940-talet olika rashygieniska institutioner vid många universitet. Man hade tävlingar om vem som var en mest äkta nordiska typen. Man hade sådana tävlingar i Oslo och i Stockholm, i Uppsala. Och det fanns människor som man kallade vetenskapsmän som höll på med sånt. Och det finns ju böcker fortfarande där man visar olika skandinaviska typer. Första priset, en ren skandinavisk typ och en finsk typ. Finland deltog inte i denna rashygieniska verksamhet inom universitetsvärlden därför att den finska rasen av de andra "vetenskapsmännen" att vara en lägre ras! Det är bra att komma ihåg detta och det är inte så länge sedan som man seriöst höll på med sådant. Man fick "kompetenser" och akademiska examina på sådana områden.

Jag är övertygad om att folkrörelserna kommer att spela en avgörande roll. Det är de tar emot människorna när det kommer till ett annat land. Man hör ofta att ett land har tagit emot arbetskraft. Men det är INGET LAND SOM FÅR ARBETSKRAFT UTAN MAN FÅR MÄNNISKOR. Och därför tycker jag att Leifs inledning var fantastiskt fin och man hörde en djupt human röst i hans framträdande. Tack!

Göran Färm: Skall vi kanske börja med frågan om attityder och rasism och hur vanligt detta är. LB definierade frågan på ett sätt som gör att man kanske kan anta att väldigt få är rasister. Jag har en attitydundersökning från Danmark och den visar att en majoritet anser att det har blivit för många utlänningar i Danmark, som anser att det ofta uppstår oro och bråk där det bor många utlänningar. Men å andra sidan är det ganska få som är roliga att utlänningarna skall ta danskarnas jobb och det är en ganska positiv inställning till att bo tillsammans med utlänningar och att ta till sig deras seder och kultur. Vad anser ni? Är det vanligt med fientlig inställning och i så fall hos vilka grupper.

Juan Fonseca: Jag skulle vilja uttrycka mig så när det gäller rasism i Sverige. Jag vill gärna påstå enligt den beskrivning som Blomman gav oss finns i väldigt liten omfattning. Jag tror att alla människor bär inom sig en rädsla för det som är främmande. Och vi skall veta att trots Sveriges välfärd och trots utvecklingen i Sverige skulle Sverige ha varit ett litet land, en isolerad by i hela världen. Men tack vare flyktingarna är Sverige idag ett mångkulturellt samhälle men det samhället har man skapat under de senaste 20 åren. Detta gör att människorna är fortfarande rädda för det som är främmande. Jag tror att rasister i den bemärkelsen att man anser att andra raser är mindre värda är mycket. Det som händer är att det i det svenska samhället är mycket lätt att hitta syndabockar. Att hitta

Mest har vi behov av ett helhetligt tankesätt, en helhetlig lösning. Vi måste klara ut vad vi egentligen vill. Det finns enligt min mening så många motstridiga hållningar att det helt enkelt inte kan gå. Om mycket av det som blir sagt är ju realitet, arbetslöshet, problem på bostadsmarknaden. Jag har lust att kasta fram en tanke som kanske inte är så aktuell idag men man kunde ju tänka sig ett demokratiskt Iran, man kunde också tänka sig ett fredligt Libanon. Och så har vi haft en god del av dessa människor hos oss i våra skandinaviska länder som åker tillbaka till sina länder och inta ledande funktioner. Har vi tagit tillvara på dessa resurser, har vi tänkt i den riktning att vi någon gång kan använda dessa som har varit flyktingar i våra länder till att skapa arbetsplatser i våra egna länder. En helhetsförståelse i länderna och globalt skall vara ett grundlag för en politik, som innebär att man informerar att man samordnar arbetsmarknadspolitik och utbildning. Så att man får en utlänningslagstiftning som baserar sig på en gemensam politisk uppfattning och som till slut tar vara på psykosociala behov. Så länge som vi inte har en helhetsåsiikt, kommer vi att ro fram och tillbaka. Jag anser också att det är synd att vår egen LO har överlåtit mycket av argumentationen till NHO. Ändå anser jag att vi har mycket att säga och det måste vi också då göra.

Steven: Jag vill för det första svara ja till ditt ursprungliga frågesmål, Göran, för Norges del. Jag skulle också vilja säga att om det vore få länder i världen som hade en generös flyktingpolitik så skulle det vara ett tryck på de få länder. Men om det vore flera länder som förde en generös politik så skulle det bli mindre påtryckning på de enskilda länderna. I Norges huvudpolitik står det två huvudpunkter: den ena är en politik hur man kan förebygga flykt och ofrivillig utvandring. Det står också att det skall vara en begränsad och kontrollerad invandring. Det står ingenstans att man skall arbeta för ett generösare genomförande av FNs flyktningskonvention. Det anser jag dock borde vara en självklar del av Norges flyktingpolitik. Både i nordisk, europeisk eller norsk mening. Och jag tror att detta gäller samtliga länder i Europa. Man är så rädd för att vara att ha den "bredaste sprickan i dörren" att man inte vågar arbeta för att andra länder skall öppna dörren lite mera.

Risto: Vi har ett litet parti i Finland. När partiets ordförande fyllde 60 år så beslutade partistyrelsen med röster 12-3 att de skall gratulera honom. Men detta praktiseras också i kommunerna. Jag förhandlade med en kommun för två veckor sedan. Där hade man efter en omröstning: 18 röster för, 14 mot fattat beslutet att man skulle ta emot 3 flyktingfamiljer. Jag sade att man kan ju inte ta emot på omröstningsprincipen och man kan ju inte bygga ut tolkservice och sociala skyddsnätet efter sådana här omröstningar. Men vi har väldigt många kommuner som är beredda att ta emot några familjer men vi måste ta större enheter och kommunerna måste samarbeta. Jag instämmer med min danske kollega att det är viktigt att informera om olika kategorier flyktingar, varifrån kommer de, vilka förhållanden. Det är viktigt att koppla in massmedia så att de finska attityderna ändras till en förtåelse till empati.

För det andra måste vi kunna identifiera för folket feriearbetarna, vad är det för säsongarbetare, vad har de för behov. Sedan måste vi också kunna identifiera olika yrkesarbetare, olika tjänstemän som tillfälligt arbetar t ex i Finland, i vårt land. Jag tycker att vår vän från Norge uttryckte sig mycket bra, när han sade att många diktaturer kan bli demokratier och då finns det inte mera tryck för politisk flykt. De som kommer från Ungern eller Polen är inte politiska flyktingar mera. Om Sovjetunionen blir mera demokratiserat så finns det en möjlighet att flera tusen politiska flyktingar återvänder till sina hemländer. På det sättet får vi resurser. Vi vet redan nu att den ekologiska balansen på jordklotet blir sådan att stora mängder av befolkningen måste flytta till helt andra platser. Man kan inte leva i de omgivningarna. Den ekologiska flyktingen måste vi också börja koncentrera oss på och sammanslå jordens, mänsklighetens resurser. Jag får för min del tacka Pertti Viinanen, NFS'ordförande, Sune Ahlén, generalsekreteraren, och de andra i ledningen för att man har anordnat ett sådant temaseminarium.

Göran: Risto, det finns väl en risk att det kan komma ekonomiska flyktingar från Baltikum och Sovjetunionen. Finnas det beredskap att ta emot dem?

Risto: Vi har inte det ännu men vi är mycket medvetna om detta.

Leif Blomberg: Frågan var ju, vad som var viktigast att göra i ett perspektiv framöver. Man kan ju beundra på cirkus som går på lina och när man tittar på den här människan så är ju en förutsättning att man fäster ögonen rakt fram. Då klarar man detta om man har ett gott balanssinne. Om man börjar titta på sina fötter, så kan alla andra egenskaper vara hur bra som helst, men man ramlar ner. Fackföreningsrörelsen och socialdemokratin - i huvudsak vill jag begränsa mig till dem, det är där man kan finna de rätta värderingarna - viktigast för dem, vilka värderingar skall man fästa blicken på? Det är solidariteten, det är rättvisan, det är jämlikheten. De värderingarna skall man sedan tydliggöra för människorna. Man skall vara beredd att ta en debatt. Man skall förklara varför man skall bygga samhället på det. De skall vara kända och väldefinierade och därmed kan vi bygga på vår vision. Då kan vi gå på den här linan och vara ganska klara över att vi inte behöver trilla ner. Till detta kommer naturligtvis att vi måste föra en politik inom fackföreningsrörelsen som också stämmer överens med dessa värderingar och att folk uppfattar att politiken stämmer överens med dessa värderingar. Då får vi ett samhälle som det går att leva i. Allting annat är egentligen underordnat detta. Sedan kan man diskutera mängden av insatser som var och en skall göra med dessa värderingar som grund. Tänk om vi varje gång när vi fattar viktiga beslut inom facket eller socialdemokratin tänkte så här: Stämmer det här nu, är det solidriskt, blir det rättvisare, blir det jämlikare. Om svaret blir nej, då tar man och rör i grytan ett tag till, tills svaret kan bli ja. Då fattar man beslut. Man måste göra värderingsprövningen innan man fattar beslut. Annars kommer det att gå åt ...